

Zamawianie innowacji w miejsce dokonywania zamówień – BIM a nowe trendy w zamówieniach publicznych – polskie doświadczenia

Nowe trendy w zamówieniach publicznych

Konrad Majewski

W ostatnim czasie wśród osób związanych z szeroko pojętym rynkiem zamówień publicznych coraz więcej mówi się o tym, że zamawiający powinni w szerszym zakresie dokonywać zamówień innowacyjnych. Podkreśla się, iż zamiast dokonywać zamówień zamawiający powinni zamawiać innowacje. W tym miejscu warto zaznaczyć, iż mówiąc o innowacyjności zamówień publicznych ma się na myśli zarówno kwestie związane z szeroko pojętym przedmiotem zamówienia, jak i właściwościami podmiotowymi wykonawcy. Innymi słowy chodzi o to aby zamawiana usługa, dostawa lub robota budowlana miała innowacyjny charakter w porównaniu do usług, dostaw lub robót budowlanych powszechnie oferowanych na rynku. Chodzi również jednak o to aby wykonawca, który będzie realizował przedmiot zamówienia posiadał pewne innowacyjne - a preferowane przez zamawiającego - cechy podmiotowe pozwalające zrealizować dane zamówienie w sposób najbardziej efektywny. Co nie oznacza, że w sposób pierwotnie najtańszy gdyż do kosztu zamówienia powinno się podchodzić raczej analizując koszt życia danego produktu (np. koszt zbudowania, użytkowania i utylizacji budynku), a nie tylko prosty koszt jego wytworzenia (zbudowania budynku). W przypadku robót budowlanych przeważnie w ostatecznym rozrachunku użycie nowoczesnych materiałów, technologii oraz metod zarządzania budowlanym procesem budowlanym prowadzi do obniżenia ostatecznego kosztu cyklu życia produktu (budynku). Zgodzić należy się z poglądem, iż jesteśmy zbyt biednym państwem aby instytucje publiczne mogły sobie pozwolić na marnowanie środków publicznych poprzez wydatkowanie ich w sposób nieefektywny. Należy sobie również uzmysłowić, iż zamówienia publiczne nie służą li tylko do nabywania przez podmioty publiczne różnych towarów (dostaw, usług lub robót budowlanych) ale mogą i powinny stanowić narzędzie do stymulowania rynku pod względem określonych zachowań. Skoro zatem motorem napędowym państw należących do Unii Europejskiej ma być technologiczna oraz gospodarcza innowacyjność to podmioty publiczne powinny stymulować tego typu rozwiązania kierując strumień środków publicznych w kierunku innowacyjnych zamówień publicznych oraz innowacyjnych wykonawców.

PROINNOWACYJNE PODEJŚCIE ZAMAWIAJĄCEGO

W Polsce przykładem takiego proinnowacyjnego podejścia wykazało Muzeum Józefa Piłsudskiego w Sulejówku, które jak pierwszy zamawiający w Polsce w inwestycji realizowanej pod nazwą „Zaprojektowanie i wykonanie robót budowlanych zgodnie z przepisami i sztuką budowlaną oraz wymaganiami Zamawiającego dla zadania inwestycyjnego, realizowanego w ramach Wieloletniego Programu Rządowego (WPR) pn. „Budowa kompleksu Muzeum Józefa Piłsudskiego w Sulejówku” przyjętego w uchwale nr 169/2011 Rady Ministrów z dnia 6 września 2011 r. wraz ze zmianami wprowadzonymi uchwałą nr 175/2013 Rady Ministrów z dnia 8 października 2013 r.” dokonując opisu sposobu dokonywania oceny spełniania warunków udziału w postępowaniu wskazało na konieczność posiadania przez wykonawców oraz ich pracowników potencjału w zakresie technologii BIM (Building Information Modelling) w standardzie IFC (Industry Foundation Classes).

ZASADY FORMUŁOWANIA WARUNKÓW UDZIAŁU W POSTĘPOWANIU

Przypomnijmy, że stosownie do treści art. 22 ust. 4 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych opis sposobu dokonania oceny spełniania warunków, udziału w postępowaniu, powinien być związany z przedmiotem zamówienia oraz proporcjonalny do przedmiotu zamówienia. Jak wyjaśniła Krajowa Izba Odwoławcza w wyroku z dnia 5 czerwca 2014 r., sygn. akt KIO 938/14 zasada proporcjonalności odnosząca się do opisu sposobu oceny spełniania warunków udziału w postępowaniu oznacza, że opisane przez zamawiającego warunki udziału w postępowaniu winny być uzasadnione wartością, charakterystyką, złożonością i zakresem przedmiotu zamówienia. W wyroku z dnia 16 września 1999 roku, C-414-97 Komisja Wspólnot Europejskich v. Królestwo Hiszpanii, Europejski Trybunał Sprawiedliwości (obecnie Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej) wskazał, że ocena czy podjęte środki są zgodne z TWE, wymaga tzw. testu proporcjonalności polegającego na wykazaniu czy podjęte działania są adekwatne i konieczne do osiągnięcia wybranego celu. Zamawiający jest zobowiązany zachować niezbędną równowagę między interesem polegającym na

uzyskaniu rękopisami należytego wykonania zamówienia a interesem potencjalnych wykonawców, których nie można przez wprowadzenie nadmiernych wymagań z góry eliminować z udziału w postępowaniu. Opis spełniania warunków udziału w postępowaniu winien być odpowiedni do osiągnięcia celu, jakemu służy, tj. wyboru wykonawcy dającego rękojmię należytego wykonania zamówienia i nie ograniczającego dostępu do zamówienia wykonawcom zdolnym do jego wykonania. Z kolei związane z przedmiotem zamówienia oznacza, że nie może być on abstrakcyjny i zupełnie oderwany od przedmiotu dostawy, usługi, czy roboty budowlanej, której dotyczy dane postępowanie o udzielenie zamówienia publicznego. Związany z przedmiotem zamówienia nie oznacza jednak, że opis warunku udziału w postępowaniu (opis sposobu dokonania oceny spełniania warunku) powinien być tożsamy z przedmiotem zamówienia (tak: Krajowa Izba Odwoławcza w wyroku z dnia 4 października 2013 r., sygn. akt KIO 2238/13).

WARUNKI UDZIAŁU W POSTĘPOWANIU SFORMUŁOWANE PRZEZ ZAMAWIAJĄCEGO

Dokonując opisu sposobu dokonywania oceny spełniania warunków udziału w postępowaniu Muzeum Józefa Piłsudskiego w Sulejówku zażądało aby wykonawcy startujący w przedmiotowym postępowaniu o udzielenie zamówienia publicznego wykazali, że¹:

1. „posiadają wiedzę i doświadczenie nabytą w ciągu ostatnich pięciu lat przed upływem terminu składania wniosków o dopuszczenie do udziału w postępowaniu, a jeżeli okres prowadzenia działalności jest krótszy - w tym okresie, przez wykonanie zadania obejmującego sporządzenie projektu, który był podstawą uzyskania pozwolenia na budowę i wykonanie na podstawie tego projektu min. jednego budynku zaliczanego do trzeciej kategorii geotechnicznej. Zakres wykazane świadczenia musi obejmować co najmniej sporządzenie dokumentacji projektowej z użyciem symulacji opartej na modelu BIM (Building Information Modelling) w standardzie IFC (Industry Foundation Classes), umożliwiającej na etapie projektowania określenie informacji dotyczących budynku wykorzystującego odnawialne źródła energii, co najmniej w zakresie: efektywności energetycznej, kontroli kosztów budowy i materiałów, oraz kosztów utrzymania budynku, z uwzględnieniem wytycznych Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/31/UE z dnia 19 maja 2010 r. w sprawie charakterystyki energetycznej budynków”.
2. „dysponują zespołem osób niezbędnych do zaprojektowania i świadczenia nadzoru autorskiego. W skład tego zespołu powinny wchodzić co najmniej następujące osoby:

2.1 Kluczowy projektant, który:

2.1.a. posiada aktualne uprawnienia bez ograniczeń do pełnienia samodzielnych funkcji technicznych w specjalności architektonicznej.

2.1.b. zaprojektował w ramach swojej specjalności co najmniej jeden budynek o wartości co najmniej 50.000.000 zł brutto, zaliczany do trzeciej kategorii geotechnicznej, którego realizacja łącznie wymagała,

2.1.c. przeprowadzenia w trakcie projektowania symulacji opartej na modelu BIM (Building Information Modelling) w standardzie IFC (Industry Foundation Classes), dotyczącej budynku wykorzystującego odnawialne źródła energii, co najmniej w zakresie:

- efektywności energetycznej,
- kontroli kosztów budowy i materiałów, oraz
- kosztów utrzymania budynku, z uwzględnieniem wytycznych Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/31/UE z dnia 19 maja 2010 r. w sprawie charakterystyki energetycznej budynków.

2.2. Kluczowy projektant, który:

2.2.a posiada aktualne uprawnienia bez ograniczeń do pełnienia samodzielnych funkcji technicznych w specjalności konstrukcyjno-budowlanej.

2.2.b. zaprojektował w ramach swojej specjalności co najmniej jeden budynek o wartości co najmniej 50.000.000 zł brutto, zaliczany do trzeciej kategorii geotechnicznej, którego realizacja wymagała przeprowadzenia w trakcie projektowania symulacji opartej na modelu BIM (Building Information Modelling) w standardzie IFC (Industry Foundation Classes), dotyczącej budynku wykorzystującego odnawialne źródła energii, co najmniej w zakresie:

- efektywności energetycznej,
- kontroli kosztów budowy i materiałów, oraz
- kosztów utrzymania budynku, z uwzględnieniem wytycznych Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/31/UE z dnia 19 maja 2010 r. w sprawie charakterystyki energetycznej budynków”.

Reakcja rynku

Odpowiedzią wykonawców na zaprezentowany powyżej opis sposobu dokonywania oceny spełniania warunków udziału w postępowaniu było skierowanie przez kilku z tych wykonawców do Prezesa Krajowej Izby Odwoławczej odwołań, w których podniesiono, że jest on nadmierny, nieproporcjonalny oraz narusza uczciwą konkurencję. W kolejnym artykule szczegółowo przedstawimy i przeanalizujemy czy argumenty podniesione przez wykonawców w rzeczonych odwołaniach są słuszne i powinny zostać uwzględnione przez Muzeum Józefa Piłsudskiego w Sulejówku czy też bliższe są ludzizmowi².

¹ Ze względu na to, że niniejszy artykuł odnosi się do zagadnień związanych z BIM autor dokonał skrótów pomijając warunki udziału w postępowaniu postawione przez zamawiającego a nie odnoszące się w sposób bezpośredni do BIM. Szczegółowo z dokumentacją postępowania można zapoznać się na stronie internetowej <https://www.e-bip.org.pl/muzeumpil-sudski/12416>

² Ludyzm - angielski radykalny ruch społeczny z początkowego okresu rewolucji przemysłowej (1811-1813), którego przedstawiciele składali się głównie z wolnych chałupników, rzemieślników i tkaczy. Ludyzm protestowali przeciwko zmianom sposobu ich życia i nowej etyce pracy, które zostały spowodowane przez wynalezienie maszyn tkackich. Ich działalność sprowadzała się do niszczenia krosien. Źródło: <http://pl.wikipedia.org/wiki/Ludyzm>